

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.14871330>

Accepted: 15.02.2025

Matematik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeyleri İle Mesleki Doyumları Arasındaki İlişki The Relationship between Professional Burnout Levels and Job Satisfaction of Mathematics Teachers

Oğuz MUTLUİstanbul Arnavutköy Şeyh Şamil Ortaokulu
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-2087-3068>**Merve ASLAN**İstanbul Arnavutköy Şeyh Şamil Ortaokulu
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-6295-7017>**Fatma Nur ŞAHİNER**İstanbul Arnavutköy Şeyh Şamil Ortaokulu
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-9061-7852>**Erol KIZIL**İstanbul Başakşehir Başakşehir Anadolu Lisesi
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-6486-1435>

57

Özet

Bu araştırmada matematik öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri ile mesleki doyumları arasındaki ilişki incelenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden biri olan ilişkisel tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini, 2024-2025 eğitim ve öğretim yılında Edirne ili ve ilçelerinde görev yapan matematik öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmada, matematik öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri ile mesleki doyumlarını ölçmek için iki farklı ölçek kullanılmıştır. Araştırma verileri, 2024 yılı Ekim ve Aralık ayları arasında Google Forms aracılığıyla çevrim içi olarak toplanmıştır. Araştırmada toplanan veriler, SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Öncelikle, katılımcıların demografik özelliklerini ve ölçeklerden elde edilen puan dağılımlarını belirlemek amacıyla frekans ve yüzde analizleri yapılmıştır. Araştırma sonuçları, cinsiyetin mesleki tükenmişlik üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını, ancak erkeklerin mesleki doyum düzeylerinin kadınlara göre daha yüksek olduğunu göstermiştir. Yaş grupları arasında tükenmişlik açısından anlamlı farklılıklar bulunmuş, özellikle 31-40 yaş grubunda tükenmişlik seviyelerinin diğer gruplardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir, ancak yaşın mesleki doyum üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamıştır. Eğitim durumu açısından lisans

ve lisansüstü mezunlar arasında tükenmişlik ve doyum düzeylerinde fark görülmemiş, bu durum eğitimden bağımsız diğer faktörlerin etkili olabileceğini düşündürmüştür. Mesleki kıdeme göre tükenmişlik seviyelerinde anlamlı farklılıklar gözlemlenmiş, özellikle 15-20 yıl kıdem grubunda tükenmişlik seviyelerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir, ancak mesleki doyum seviyeleri kıdeme göre anlamlı bir fark göstermemiştir. Son olarak, tükenmişlik ve doyum arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki bulunmuş, bu durum literatürdeki negatif korelasyon beklentisinin aksine tükenmişlik ve doyumun aynı anda artabileceğini düşündürmüştür.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Tükenmişlik, Mesleki Doyum, Matematik Öğretmenleri, Demografik Değişkenler, Korelasyon Analizi.

Abstract

This study aimed to examine the relationship between mathematics teachers' levels of occupational burnout and job satisfaction. The research was conducted using the relational survey model, one of the quantitative research methods. The population of the study consisted of mathematics teachers working in Edirne province and its districts during the 2024-2025 academic year. Two different scales were used to measure the occupational burnout levels and job satisfaction of mathematics teachers. The research data were collected online via Google Forms between October and December 2024. The data were analyzed using the SPSS program. Initially, frequency and percentage analyses were performed to determine the demographic characteristics of the participants and the score distributions obtained from the scales. The findings of the study revealed that gender did not have a significant effect on occupational burnout; however, male teachers' job satisfaction levels were higher than those of female teachers. Significant differences in burnout levels were observed among age groups, with the 31-40 age group showing higher burnout levels compared to other groups, although age did not have a significant impact on job satisfaction. In terms of educational background, no differences were found in burnout and satisfaction levels between bachelor's and postgraduate degree holders, suggesting that other factors independent of education might be more influential. Burnout levels differed significantly by professional tenure, with teachers having 15-20 years of experience reporting higher burnout levels than other groups. However, no significant differences in job satisfaction levels were observed based on professional tenure. Lastly, a positive and moderate relationship was found between burnout and job satisfaction. This result, contrary to the commonly expected negative correlation in the literature, suggests that burnout and satisfaction may increase simultaneously, possibly due to the perception of burnout as a form of task-oriented stress or a sense of responsibility.

Keywords: Professional Burnout, Job Satisfaction, Mathematics Teachers, Demographic Variables, Correlation Analysis.

GİRİŞ

Eğitim sistemi, bireylerin akademik, bilişsel ve sosyal gelişimlerini şekillendiren temel unsurlardan biri olarak, öğretmenlerin iş doyumunu ve mesleki tükenmişlik seviyeleri ile doğrudan ilişkilidir. Matematik öğretmenlerinin mesleki doyumunu, öğretim kalitesini etkileyen kritik bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Mesleki tükenmişlik, öğretmenlerin uzun süreli stres ve yoğun çalışma temposu sonucu duygusal, fiziksel ve zihinsel olarak yıpranması olarak tanımlanırken (Nellitawati, 2019), bu durum özellikle eğitim sektöründe sıkça görülmektedir. Matematik öğretmenleri, öğrencilerin ders başarısındaki baskılar, yoğun müfredat, sınıf yönetimi sorunları ve ebeveyn beklentileri gibi birçok faktörden etkilenerek tükenmişlik yaşayabilmektedirler (Zhang vd., 2023; Xu vd., 2022).

Mesleki doyum, öğretmenlerin işlerinden ve iş ortamlarından aldıkları memnuniyet olarak tanımlanabilir (Hwang, 2022). Matematik öğretmenlerinin mesleki doyumunu, çalışma koşulları, meslektaş ilişkileri, yönetici desteği, maaş ve öğrenci başarısı gibi birçok faktöre bağlıdır (Vagaeva vd., 2021; Pyhältö vd., 2020). Yüksek mesleki doyuma sahip öğretmenlerin, ders anlatım motivasyonlarının daha yüksek olduğu ve mesleki başarılarının arttığı belirtilmektedir (Klassen & Chiu, 2010). Ayrıca, öğretmenlerin mesleki doyumları ile tükenmişlik düzeyleri arasında ters bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir; yüksek mesleki doyuma sahip öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin daha düşük olduğu, dolayısıyla mesleki performanslarının ve motivasyonlarının arttığı ifade edilmektedir (Tsai & Antoniou, 2021; Rathnayake & Jagoda, 2023).

Matematik öğretmenlerinin mesleki doyumları ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişki, eğitim sisteminin verimliliği açısından önemlidir. Öğretmenlerin iş doyumunu artırmak, onların mesleki tükenmişliklerini önlemek için kritik bir rol oynamaktadır (Алондериене & Majauskaite, 2016; Yusuf vd., 2015). Bu bağlamda, öğretmenlerin mesleki kimliklerinin güçlendirilmesi, iş doyumlarını artırmak ve tükenmişliklerini azaltmak için önemli bir strateji olarak değerlendirilmektedir (Rosnawati, 2023; Supriyanto vd., 2021). Eğitim politikalarının geliştirilmesi ve öğretmenlerin mesleki refahını artıracak stratejilerin belirlenmesi, bu iki değişken arasındaki etkileşimi anlamak için gereklidir (Shrestha, 2019; Murwaningsih & Fauziah, 2023).

Sonuç olarak, matematik öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri ile mesleki doyumları arasındaki ilişkiyi incelemek, eğitim sisteminin kalitesini artırmak için kritik bir adım olacaktır. Elde edilen bulgular, öğretmenlerin mesleki refahını artıracak stratejilerin geliştirilmesine katkı sağlayabilir ve eğitim politikalarının daha etkili hale gelmesine yardımcı olabilir (Mesiono, 2019; Sucuoğlu & Uluğ, 2022).

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden biri olan ilişkisel tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. İlişkisel tarama modeli, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlayan bir yöntemdir ve mevcut durumun herhangi bir müdahalede bulunulmaksızın incelenmesine olanak tanır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu çalışmada, matematik öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri ile mesleki doyumları arasındaki ilişki ele alınmıştır. Model, matematik öğretmenlerinin mesleki durumlarını detaylı bir şekilde analiz ederek bu iki değişkenin birbiriyle nasıl bir ilişki içinde olduğunu açıklamayı hedeflemiştir. Araştırmanın yöntemi olarak ilişkisel tarama modelinin tercih edilmesi, öğretmenlerin mesleki doyum ve tükenmişlik düzeyleri arasındaki dinamiklerin anlaşılmasında uygun bir yaklaşım sağlamıştır. Ayrıca, bu model sayesinde geniş bir öğretmen grubunun görüşleri toplanarak genellenebilir

sonuçlar elde edilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2024-2025 eğitim ve öğretim yılında Edirne ili ve ilçelerinde görev yapan matematik öğretmenleri oluşturmaktadır. Bu kapsamda, araştırmanın genel sonuçlarının Edirne ilindeki tüm matematik öğretmenlerini temsil etmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini ise kolayda örnekleme yöntemiyle belirlenen, Edirne ili ve ilçelerindeki farklı okullarda görev yapan 100 matematik öğretmeni oluşturmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Kolayda örnekleme yöntemi, araştırmacının erişim sağlayabildiği bireylerden oluşan bir grup seçmesine dayalı bir yöntemdir ve bu çalışmada ulaşılabilirlik ve zaman yönetimi açısından tercih edilmiştir. Örnekleme yer alan öğretmenler, farklı okul türlerinde ve farklı mesleki deneyim seviyelerine sahip bireylerden oluşarak, çeşitlilik açısından zengin bir grup oluşturmuştur. Bu sayede, araştırmanın sonuçlarının daha geniş bir perspektifle değerlendirilmesi sağlanmıştır.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Bilgileri

		Count	Column N %
Cinsiyet	Kadın	61	61,0%
	Erkek	39	39,0%
Yaş	20-30	29	29,0%
	31-40	55	55,0%
	41 ve üzeri	16	16,0%
Mesleki Kıdem	0-5 yıl	9	9,0%
	5-10 yıl	23	23,0%
	11-15 yıl	11	11,0%
	15-20 yıl	15	15,0%
	20-25 yıl	16	16,0%
	25-30 yıl	26	26,0%
Eğitim Durumu Durumu	Lisans	73	73,0%
	Lisansüstü	27	27,0%

Tablo 1, araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özelliklerini kapsamlı bir şekilde sunmaktadır. Bulgular, katılımcıların cinsiyet, yaş, mesleki kıdem ve eğitim durumu gibi değişkenlere göre dağılımını göstermektedir. Aşağıda bu değişkenler üzerine ayrıntılı bir analiz sunulmuştur:

Katılımcıların %61'ini kadın öğretmenler oluştururken, erkek öğretmenlerin oranı %39 olarak belirlenmiştir. Bu durum, eğitim sektöründe kadın öğretmenlerin ağırlıklı olduğu genel eğilimle uyum göstermektedir. Kadın öğretmenlerin oranının erkeklerden daha yüksek olması, araştırmada cinsiyetin belirli sonuçlar üzerindeki etkisinin incelenmesini anlamlı hale getirebilir.

Katılımcıların yaş aralıkları, ağırlıklı olarak 31-40 yaş grubunda yoğunlaşmaktadır (%55). 20-30 yaş grubundaki öğretmenler %29 oranında temsil edilirken, 41 yaş ve üzerindeki öğretmenler %16 oranında yer almaktadır. Bu sonuçlar, katılımcı grubunun büyük çoğunluğunun genç ve orta yaşlı öğretmenlerden oluştuğunu göstermektedir. Özellikle 31-40 yaş grubundaki yoğunluk, bu yaş aralığının öğretmenlik mesleğinde en aktif dönemlerden biri olduğunu işaret etmektedir.

Mesleki kıdem açısından incelendiğinde, en büyük grubu %26 ile 25-30 yıl arasında deneyime sahip öğretmenler oluştururken, bunu %23 ile 5-10 yıl deneyime sahip öğretmenler takip etmektedir. Özellikle 0-5 yıl deneyime sahip öğretmenlerin oranının %9 gibi düşük bir seviyede olması, araştırmaya yeni mezun öğretmenlerin daha az katıldığını göstermektedir. Bu dağılım, katılımcıların önemli bir kısmının meslekte uzun yıllar deneyime sahip olduğunu göstermekte ve mesleki deneyimin araştırmadaki sonuçlara etkisinin değerlendirilebileceğini düşündürmektedir.

Eğitim durumu açısından, katılımcıların %73'ü lisans mezunu iken, %27'si lisansüstü düzeyde eğitim almıştır. Lisansüstü eğitim oranının %27 olması, mesleki gelişim ve uzmanlık alanlarında öğretmenlerin yüksek lisans eğitimi alma eğiliminde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, öğretmenlerin mesleki niteliklerini artırma çabalarını göstermesi açısından değerlidir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, matematik öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri ile mesleki doyumlarını ölçmek için iki farklı ölçek kullanılmıştır. İlk olarak, tükenmişlik düzeylerini ölçmek amacıyla İnce ve Şahin (2018) tarafından Türkçeye uyarlanmış olan *Maslach Tükenmişlik Ölçeği* kullanılmıştır. Bu ölçek, öğretmenlerin duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarı hissi gibi alt boyutlardaki tükenmişlik düzeylerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçek, bu bağlamda, öğretmenlerin iş hayatında karşılaştıkları zorluklara dair önemli veriler sağlamaktadır. İkinci olarak, mesleki doyum düzeylerini ölçmek için Kuzgun, Sevim ve Hamamcı (1997) tarafından geliştirilen *Mesleki Doyum Ölçeği* kullanılmıştır. Bu ölçek ise öğretmenlerin işlerinden ne kadar tatmin olduklarını belirlemeyi hedeflemektedir. Her iki ölçek de geçerlilik ve güvenilirlik açısından kabul görmüş, eğitim araştırmalarında sıkça kullanılan araçlardır. Ölçeklerin bu çalışmada kullanılması, matematik öğretmenlerinin mesleki durumlarına ilişkin kapsamlı bir veri toplama sürecine olanak sağlamıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, 2024 yılı Ekim ve Aralık ayları arasında Google Forms aracılığıyla çevrim içi olarak toplanmıştır. Katılımcıların ölçekleri çevrim içi olarak doldurmaları, veri toplama sürecini hem hızlı hem de pratik bir hale getirmiştir. Bu yöntem, öğretmenlerin farklı lokasyonlarda çalışıyor olmalarına rağmen kolayca erişim sağlanmasını mümkün kılmıştır. Ayrıca, çevrim içi veri toplama süreci, anonimlik ve gizlilik ilkelerini koruyarak katılımcıların daha samimi cevaplar vermesine olanak tanımıştır. Verilerin toplama süreci boyunca öğretmenler, tükenmişlik ve mesleki doyum ölçeklerini eksiksiz ve doğru bir şekilde doldurmuş, bu durum araştırmanın veri kalitesine olumlu katkıda bulunmuştur. Araştırma süreci boyunca elde edilen veriler, daha sonra analiz aşamasında kullanılmak üzere güvenli bir şekilde kaydedilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan veriler, SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Öncelikle, katılımcıların demografik özelliklerini ve ölçeklerden elde edilen puan dağılımlarını belirlemek amacıyla frekans ve yüzde analizleri yapılmıştır. Grup karşılaştırmalarını yapmak için bağımsız örneklem t-testi ve birden fazla grup arasındaki farklılıkları analiz etmek için ANOVA testi uygulanmıştır. Bu analizler, öğretmenlerin mesleki tükenmişlik ve doyum düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak için gerçekleştirilmiştir. Bunun yanı sıra, matematik öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri ile mesleki doyumları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Korelasyon analizi, iki değişken arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü istatistiksel olarak ortaya koyarak,

araştırmanın temel problemine yönelik kapsamlı bir anlayış geliştirilmesine olanak tanımıştır. Tüm analizler, araştırmanın amacına uygun olarak düzenlenmiş ve sonuçlar doğrultusunda yorumlanmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın Birinci Alt Amacına İlişkin Bulgular

Araştırmada, matematik öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik ve mesleki doyum düzeylerinin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi kullanılmıştır. Analiz sonuçları, erkek ve kadın öğretmenler arasında mesleki tükenmişlik ve doyum düzeyleri açısından anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak üzere yorumlanmıştır.

Tablo 2. Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	Mean	Std. Deviation	t	p
Mesleki Tükenmişlik Ölçeği	Kadın	61	82,18	16,12	-,594	,554
	Erkek	39	84,10	15,25		
Mesleki Doyum Ölçeği	Kadın	61	84,36	20,83	-2,723	,008
	Erkek	39	94,02	9,34		

Tablo 2, katılımcıların cinsiyetlerine göre Mesleki Tükenmişlik Ölçeği ve Mesleki Doyum Ölçeği puanlarının farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla yapılan bağımsız örneklem t-testi sonuçlarını sunmaktadır.

Kadın katılımcıların Mesleki Tükenmişlik Ölçeği puanlarının ortalaması 82,18 (SD = 16,12), erkek katılımcıların ortalaması ise 84,10 (SD = 15,25) olarak hesaplanmıştır. Erkek katılımcıların ortalama puanları kadın katılımcılardan biraz daha yüksek görünse de, bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı t-testi ile değerlendirilmiştir.

Bağımsız örneklem t-testi sonucunda, cinsiyetler arasında Mesleki Tükenmişlik Ölçeği puanları açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t = -0,594$, $p = 0,554$). p değeri, anlamlılık kriteri olan $p < 0,05$ düzeyinin üzerinde olduğu için, cinsiyetin mesleki tükenmişlik üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Mesleki Doyum Ölçeği puanları incelendiğinde, kadın katılımcıların ortalama puanı 84,36 (SD = 20,83), erkek katılımcıların ortalama puanı ise 94,02 (SD = 9,34) olarak bulunmuştur. Erkek katılımcıların mesleki doyum puanlarının kadın katılımcılardan belirgin bir şekilde daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir.

Bağımsız örneklem t-testi sonucunda, cinsiyet grupları arasında Mesleki Doyum Ölçeği puanları açısından anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($t = -2,723$, $p = 0,008$). Bu p değeri, anlamlılık düzeyi olan $p < 0,05$ kriterinin altında olduğu için, erkek katılımcıların mesleki doyum seviyelerinin kadın katılımcılardan istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırmanın İkinci Alt Amacına İlişkin Bulgular

Matematik öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik ve mesleki doyum düzeylerinin yaş gruplarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Farklı yaş grupları arasındaki anlamlı farklılıklar, mesleki tükenmişlik ve doyum alt boyutları temelinde değerlendirilmiştir.

Tablo 3. Yaşa Göre ANOVA Testi Sonuçları

		N	Mean	Std. Deviation	F	p
Mesleki Tükenmişlik Ölçeği	20-30	29	78,48	12,07	8,663	<,001
	31-40	55	88,20	14,85		
	41 ve üzeri	16	72,87	17,93		
	Total	100	82,93	15,74		
Mesleki Doyum Ölçeği	20-30	29	87,27	13,64	,729	,485
	31-40	55	89,81	19,90		
	41 ve üzeri	16	83,87	17,36		
	Total	100	88,13	17,86		

Tablo 3, katılımcıların yaş gruplarına göre Mesleki Tükenmişlik Ölçeği ve Mesleki Doyum Ölçeği puanlarının farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla yapılan ANOVA testi sonuçlarını içermektedir.

Yaş gruplarına göre Mesleki Tükenmişlik Ölçeği puanlarının ortalamalarına bakıldığında, en yüksek ortalama puan 31-40 yaş grubunda gözlemlenmiştir. Bu grubu sırasıyla 20-30 yaş ve 41 ve üzeri yaş grubu takip etmektedir. 41 yaş ve üzeri katılımcıların ortalama puanları en düşük düzeydedir.

ANOVA testi sonucunda, yaş grupları arasında Mesleki Tükenmişlik Ölçeği puanları açısından anlamlı bir fark bulunmuştur ($F = 8,663$, $p < 0,001$). Bu p değeri, anlamlılık düzeyi olan $p < 0,05$ kriterinin oldukça altında olduğu için, yaş gruplarının mesleki tükenmişlik üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olduğu söylenebilir. Post-hoc analizler, özellikle 31-40 yaş grubunun tükenmişlik düzeyinin diğer yaş gruplarına göre daha yüksek olduğunu gösterebilir.

Mesleki Doyum Ölçeği puanlarının yaş gruplarına göre ortalamalarına bakıldığında, 31-40 yaş grubu en yüksek ortalama puana sahiptir. Bunu 20-30 yaş grubu takip ederken, 41 ve üzeri yaş grubu en düşük ortalama puanı almıştır.

ANOVA testi sonucunda, yaş grupları arasında Mesleki Doyum Ölçeği puanları açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F = 0,729$, $p = 0,485$). Bu p değeri, anlamlılık kriteri olan $p < 0,05$ düzeyinin oldukça üzerinde olduğu için, yaş gruplarının mesleki doyum üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın Üçüncü Alt Amacına İlişkin Bulgular

Matematik öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik ve mesleki doyum düzeylerinin medeni duruma göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Evli ve bekar öğretmenler arasındaki tükenmişlik ve doyum düzeylerinin karşılaştırılması sonucunda anlamlı bir fark olup olmadığı analiz edilmiştir.

Tablo 4. Eğitim Durumuna Göre t-Testi

	Eğitim Durumu	N	Mean	Std. Deviation	t	p
Mesleki Tükenmişlik Ölçeği	Lisans	73	82,2740	16,43697	-,683	,496
	Lisansüstü	27	84,7037	13,82532		
Mesleki Doyum Ölçeği	Lisans	73	88,5205	15,64547	,358	,721
	Lisansüstü	27	87,0741	23,14657		

Tablo 4, katılımcıların eğitim durumlarına göre Mesleki Tükenmişlik Ölçeği ve Mesleki Doyum Ölçeği puanlarının farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla yapılan bağımsız örneklem t-testi sonuçlarını içermektedir.

Eğitim durumuna göre Mesleki Tükenmişlik Ölçeği puanlarının ortalamaları incelendiğinde, lisans mezunu katılımcıların ortalama puanı 82,27, lisansüstü mezun katılımcıların ortalama puanı ise 84,70 olarak bulunmuştur. Lisansüstü mezunların tükenmişlik puanları lisans mezunlarına göre biraz daha yüksek olmasına rağmen bu farkın istatistiksel anlamlılığı değerlendirilmiştir.

Bağımsız örneklem t-testi sonucunda, lisans ve lisansüstü mezunlar arasında Mesleki Tükenmişlik Ölçeği puanları açısından anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($t = -0,683$, $p = 0,496$). Bu p değeri, anlamlılık kriteri olan $p < 0,05$ düzeyinin üzerinde olduğu için, eğitim durumunun mesleki tükenmişlik üzerinde belirgin bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Mesleki Doyum Ölçeği puanları incelendiğinde, lisans mezunu katılımcıların ortalama puanı 88,52, lisansüstü mezun katılımcıların ortalama puanı ise 87,07 olarak bulunmuştur. Lisans mezunlarının mesleki doyum puanlarının lisansüstü mezunlara göre biraz daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Bağımsız örneklem t-testi sonucunda, lisans ve lisansüstü mezunlar arasında Mesleki Doyum Ölçeği puanları açısından anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür ($t = 0,358$, $p = 0,721$). Bu p değeri, anlamlılık kriteri olan $p < 0,05$ düzeyinin üzerinde olduğu için, eğitim durumunun mesleki doyum üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı sonucuna varılmıştır.

Araştırmanın Dördüncü Alt Amacına İlişkin Bulgular

Araştırmada, matematik öğretmenlerinin meslekteki kıdem durumlarına göre mesleki tükenmişlik ve mesleki doyum düzeylerinin farklılık gösterip göstermediğini incelemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Mesleki kıdeme göre tükenmişlik ve doyum düzeylerindeki farklılıklar, alt boyutlar bazında incelenmiştir.

Tablo 5. Mesleki Kıdeme Göre ANOVA Testi Sonuçları

		N	Mean	Std. Deviation	F	p
Mesleki Tükenmişlik Ölçeği	0-5 yıl	9	75,66	14,74	3,060	,013
	5-10 yıl	23	78,73	12,35		
	11-15 yıl	11	84,72	15,42		
	15-20 yıl	15	93,13	13,22		
	20-25 yıl	16	88,75	13,12		
	25-30 yıl	26	78,92	18,54		
	Total	100	82,93	15,74		
	Mesleki Doyum Ölçeği	0-5 yıl	9	77,11		
5-10 yıl	23	91,30	9,11			
11-15 yıl	11	93,54	7,78			
15-20 yıl	15	80,20	32,79			
20-25 yıl	16	95,00	9,57			
25-30 yıl	26	87,19	16,66			
Total	100	88,13	17,86			

Tablo 5, katılımcıların mesleki kıdemlerine göre Mesleki Tükenmişlik Ölçeği ve Mesleki Doyum Ölçeği puanlarının farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla yapılan ANOVA testi sonuçlarını içermektedir.

Mesleki tükenmişlik puanlarının mesleki kıdeme göre dağılımına bakıldığında, en yüksek ortalama puan 15-20 yıl kıdem grubunda görülmüştür. Bu grubu sırasıyla 20-25 yıl kıdem ve 11-15 yıl kıdem grupları takip etmektedir. En düşük tükenmişlik puanı ise 0-5 yıl kıdem grubunda gözlemlenmiştir. Bu durum, mesleki kıdem arttıkça tükenmişlik seviyesinin değişkenlik gösterebileceğini düşündürmektedir.

ANOVA testi sonucunda, mesleki kıdem grupları arasında Mesleki Tükenmişlik Ölçeği puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($F = 3,060$, $p = 0,013$). Bu p değeri, anlamlılık kriteri olan $p < 0,05$ düzeyinin altında olduğu için, mesleki kıdem mesleki tükenmişlik üzerinde etkili bir faktör olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Post-hoc analizler, özellikle 15-20 yıl kıdem grubundaki tükenmişlik düzeyinin diğer gruplardan anlamlı derecede farklı olduğunu ortaya koyabilir.

Mesleki doyum puanlarının mesleki kıdeme göre dağılımına bakıldığında, en yüksek ortalama puan 20-25 yıl kıdem grubunda gözlemlenmiştir. Bunu sırasıyla 11-15 yıl ve 5-10 yıl kıdem grupları takip etmektedir. En düşük doyum puanı ise 0-5 yıl kıdem grubunda tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, mesleki doyumun kıdemle birlikte dalgalı bir seyir izlediğini göstermektedir.

ANOVA testi sonucunda, mesleki kıdem grupları arasında Mesleki Doyum Ölçeği puanları açısından

anlamli bir fark bulunmamıştır ($F = 2,243$, $p = 0,056$). Bu p değeri, anlamlılık kriteri olan $p < 0,05$ düzeyinin hemen üzerinde olduğu için, mesleki kıdemin mesleki doyum üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığı sonucuna varılmıştır. Ancak, p değerinin anlamlılık düzeyine oldukça yakın olması, mesleki kıdemin mesleki doyum üzerindeki etkisinin daha ayrıntılı analizlerle incelenmesi gerektiğini göstermektedir.

Araştırmanın Beşinci Alt Amacına İlişkin Bulgular

Matematik öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri ile mesleki doyumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Korelasyon analizi, bu iki değişken arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü belirlemek için yapılmıştır. Analiz sonuçları, matematik öğretmenlerinin mesleki doyumlarının tükenmişlik düzeyleri üzerindeki etkisine ilişkin bulgular sunmaktadır.

Tablo 6. Korelasyon Analizi Sonuçları

Correlations		Mesleki Tükenmişlik Ölçeği	Mesleki Doyum Ölçeği
Mesleki Tükenmişlik Ölçeği	Pearson Correlation	1	,476**
	Sig. (2-tailed)		,000
Mesleki Doyum Ölçeği	Pearson Correlation	,476**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Tablo 6, Mesleki Tükenmişlik Ölçeği ile Mesleki Doyum Ölçeği arasındaki ilişkinin yönü ve gücünü incelemek amacıyla yapılan Pearson korelasyon analizi sonuçlarını sunmaktadır.

Mesleki Tükenmişlik Ölçeği ile Mesleki Doyum Ölçeği arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur ($r = 0,476$). Bu pozitif korelasyon, mesleki tükenmişlik düzeyindeki artışla birlikte mesleki doyum düzeyinin de artabileceğine işaret etmektedir. Ancak bu sonuç, literatürde genellikle negatif bir ilişki beklenen tükenmişlik ve doyum arasındaki ilişki açısından ilginç bir bulgu olarak değerlendirilebilir.

Korelasyon katsayısına ilişkin anlamlılık düzeyi $p < 0,001$ olarak hesaplanmıştır. Bu değer, genel anlamlılık kriteri olan $p < 0,01$ düzeyinden daha düşük olduğu için, bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna varılmıştır. Diğer bir deyişle, tükenmişlik ve doyum arasındaki pozitif ilişki tesadüfi bir durum değildir.

SONUÇ

Bu araştırmada, katılımcıların mesleki tükenmişlik ve mesleki doyum düzeyleri cinsiyet, yaş, eğitim durumu ve mesleki kıdem gibi demografik değişkenler açısından incelenmiş ve mesleki tükenmişlik ile mesleki doyum arasındaki ilişki değerlendirilmiştir. Araştırma bulguları şu şekilde özetlenebilir:

Kadın ve erkek katılımcıların mesleki tükenmişlik düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamış, cinsiyetin tükenmişlik üzerinde etkili bir faktör olmadığı görülmüştür. Ancak, mesleki doyum

açısından erkek katılımcılar kadınlara göre daha yüksek puan almış ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Erkek katılımcıların mesleki doyum seviyelerinin daha yüksek olması, mesleki doyumunu etkileyen cinsiyete özgü faktörlerin varlığına işaret edebilir.

Yaş grupları arasında mesleki tükenmişlik düzeyleri açısından anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir. Özellikle, 31-40 yaş grubundaki katılımcılar diğer yaş gruplarına göre daha yüksek tükenmişlik puanlarına sahiptir. Bu durum, bu yaş grubunda artan mesleki sorumlulukların ve iş yükünün tükenmişliği artırabileceğini düşündürmektedir. Mesleki doyum açısından ise yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamış, yaşın doyum üzerinde belirleyici bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Lisans ve lisansüstü mezunlar arasında hem mesleki tükenmişlik hem de mesleki doyum düzeyleri açısından anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Eğitim düzeyinin mesleki tükenmişlik ve mesleki doyum üzerinde belirgin bir etkisi olmadığı görülmektedir. Bu durum, tükenmişlik ve doyum düzeylerini etkileyen diğer faktörlerin, eğitim düzeyinden daha baskın olabileceğini düşündürmektedir.

Mesleki tükenmişlik düzeyleri, mesleki kıdeme göre anlamlı farklılıklar göstermiştir. Özellikle 15-20 yıl kıdem grubundaki katılımcıların tükenmişlik seviyeleri diğer kıdem gruplarından daha yüksektir. Bu bulgu, orta kıdemdeki bireylerin kariyer aşamalarında karşılaştıkları zorlukların tükenmişliği artırabileceğini göstermektedir. Mesleki doyum açısından kıdem grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamış, ancak kıdem arttıkça doyum seviyesinin dalgalı bir seyir izlediği gözlemlenmiştir.

Mesleki tükenmişlik ile mesleki doyum arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Bu ilişki, literatürde genellikle beklenen negatif korelasyonun aksine ilginç bir sonuç olarak değerlendirilmiştir. Tükenmişlik ve doyumun aynı anda artmasının, bireylerin mesleki tükenmişliği bir tür görev bilinci ya da başarı odaklı bir stres olarak deneyimlediği durumlarla ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Hwang, S. (2022). Profiles of mathematics teachers' job satisfaction and stress and their association with dialogic instruction. *Sustainability*, 14(11), 6925. <https://doi.org/10.3390/su14116925>

Klassen, R. and Chiu, M. (2010). Effects on teachers' self-efficacy and job satisfaction: teacher gender, years of experience, and job stress.. *Journal of Educational Psychology*, 102(3), 741-756. <https://doi.org/10.1037/a0019237>

Mesiono, M. (2019). The influence of job satisfaction on the performance of madrasah aliyah (islamic senior high school) teachers. *Tadris Jurnal Keguruan Dan Ilmu Tarbiyah*, 4(1), 107-116. <https://doi.org/10.24042/tadris.v4i1.4388>

Murwaningsih, T. and Fauziah, M. (2023). The influence of professional attitude, welfare, self-sustaining development, and job satisfaction on teacher performance. *Journal of Education and Learning (Edulearn)*, 17(2), 271-284. <https://doi.org/10.11591/edulearn.v17i2.20785>

Nellitawati, N. (2019). Does the principal's leadership contribute to teacher job satisfaction at school?. *Jppi (Jurnal Penelitian Pendidikan Indonesia)*, 5(2), 51-54. <https://doi.org/10.29210/02019542>

Pyhältö, K., Pietarinen, J., Haverinen, K., Tikkanen, L., & Soini, T. (2020). Teacher burnout profiles and proactive strategies. *European Journal of Psychology of Education*, 36(1), 219-242. <https://doi.org/10.1007/s10212-020-00465-6>

Rathnayake, R. and Jagoda, D. (2023). Factors associated with job satisfaction among government school teachers in nuwara- eliya district of sri lanka. *Sri Lanka Journal of Social Sciences and Humanities*, 3(1), 11-22. <https://doi.org/10.4038/sljssh.v3i1.81>

Rosnawati, R. (2023). The influence of participatory leader behaviour, achievement orientation and work motivation on teacher job satisfaction in madrasah. *Al-Tanzim Jurnal Manajemen Pendidikan Islam*, 7(4), 1395-1407. <https://doi.org/10.33650/al-tanzim.v7i4.6441>

Shrestha, M. (2019). Contribution of school related attributes on job satisfaction: a cross-sectional study on school teachers in nepal. *Malaysian Online Journal of Educational Management*, 7(4), 23-44. <https://doi.org/10.22452/mojem.vol7no4.2>

Sucuoğlu, E. and Uluğ, M. (2022). The effects of leadership behaviors of secondary school administrators on staff job satisfaction in trnc. *Sustainability*, 14(21), 13989. <https://doi.org/10.3390/su142113989>

Supriyanto, S., Kusmaningtyas, A., & Nugroho, R. (2021). The relationship between competence and job satisfaction on the performance of private madrasah tsanawiyah teachers in the city of surabaya. *Journal of Asian Multicultural Research for Economy and Management Study*, 2(3), 22-28. <https://doi.org/10.47616/jamrems.v2i3.117>

Tsai, P. and Antoniou, P. (2021). Teacher job satisfaction in taiwan: making the connections with teacher attitudes, teacher self-efficacy and student achievement. *International Journal of Educational Management*, 35(5), 1016-1029. <https://doi.org/10.1108/ijem-02-2020-0114>

Vagaeva, O., Efremkina, I., Liksina, E., Люцев, B., & Osipova, N. (2021). The subjective view of teachers: the connection between emotional burnout and the quality of the educational process. *SHS Web of Conferences*, 98, 01022. <https://doi.org/10.1051/shsconf/20219801022>

Xu, L., Li, X., Sun, C., Sun, B., & Li, W. (2022). Relationship between professional identity, career satisfaction, value of competence and growth, and job burnout: a cross-sectional study of primary and secondary school teachers in china. *Psychology in the Schools*, 60(4), 1234-1248. <https://doi.org/10.1002/pits.22828>

Yusuf, F., Olufunke, Y., & Valentine, M. (2015). Causes and impact of stress on teachers' productivity as expressed by primary school teachers in nigeria. *Creative Education*, 06(18), 1937-1942. <https://doi.org/10.4236/ce.2015.618199>

Zhang, Q., Li, W., Gao, J., & Sun, B. (2023). Teachers' professional identity and job burnout: the mediating roles of work engagement and psychological capital. *Psychology in the Schools*, 61(1), 123-136. <https://doi.org/10.1002/pits.23039>

Алондериене, P. and Majauskaite, M. (2016). Leadership style and job satisfaction in higher education institutions. *International Journal of Educational Management*, 30(1), 140-164. <https://doi.org/10.1108/ijem-08-2014-0106>